

Justitiedepartementet

Remissvar

Tilläggsprotokoll till Europakonventionen – en möjlighet för de högsta domstolarna att begära rådgivande yttrande från Europadomstolen (Ds 2023:7)

Institutet för mänskliga rättigheter (institutet) yttrar sig över promemorian *Tilläggsprotokoll till Europakonventionen – en möjlighet för de högsta domstolarna att begära rådgivande yttrande från Europadomstolen* (Ds 2023:7). Yttrandet lämnas inom ramen för institutets uppgift att främja säkerställandet av de mänskliga rättigheterna i Sverige, med utgångspunkt i våra grundlagar och för Sverige folkrättsligt bindande förpliktelser inom området mänskliga rättigheter. Institutet har även en särskild roll som oberoende nationell mekanism enligt artikel 33.2 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Institutet får också föreslå för regeringen att Sveriges folkrättsliga åtaganden utvidgas inom området mänskliga rättigheter.

Sammanfattning

Institutet *tillstyrker* promemorians förslag om att riksdagen godkänner tilläggsprotokoll 16 till Europakonventionen och antar vissa ändringar i lagen (19994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Promemorians förslag

I promemorian föreslås att riksdagen godkänner tilläggsprotokoll 16 och antar vissa ändringar i Europakonventionen. Genom ändringarna kommer tilläggsprotokollet att gälla som svensk lag. Det föreslås också att riksdagen antar en lag om rådgivande yttrande från Europadomstolen. Den nya lagen innebär att Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen, Mark- och miljööverdomstolen i egenskap av sista instans, Svea hovrätt i egenskap av sista instans i hyresmål, Migrationsöverdomstolen och Arbetsdomstolen får rätt att begära rådgivande yttranden från Europadomstolen.

Institutet instämmer i och vill understryka vad som framförs i promemorian om Europadomstolens unika roll för skyddet av de mänskliga rättigheterna.

Institutet instämmer också i den bedömning som görs i promemorian, att möjligheten att begära in rådgivande yttranden förbättrar dialogen och samspelet mellan nationella domstolar och Europadomstolen. Institutet anser också att en sådan möjlighet skulle stärka förutsättningarna för de nationella domstolarna att i enlighet med subsidiaritetsprincipen säkerställa ett starkt skydd för individens fri- och rättigheter i Sverige.

4.1 Sverige bör ratificera tilläggsprotokoll 16

Av promemorian framgår att det kan finnas förhållanden mellan tilläggsprotokoll 16 och systemet med förhandsavgörande inom Europeiska unionens domstol som talar mot ett svenskt tillträde.

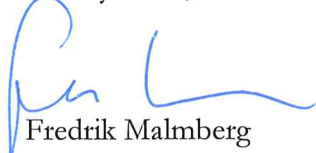
Institutet delar dock slutsatsen att det saknas anledning att befara att systemen med rådgivande yttranden och förhandsavgöranden inte skulle kunna fungera parallellt. Som framgår av promemorian, har några nämnvärda problem i detta avseende inte uppstått i samband med de rådgivande yttranden som redan hanterats av Europadomstolen och som har haft sitt ursprung i förfrågningar från någon av de konventionsstater som också är medlemmar i Europeiska unionen.

4.3 Svenska domstolar som bör få rätt att begära rådgivande yttrande

I promemorian lämnas förslag på vilka domstolar som bör få rätt att begära ett rådgivande yttrande från Europadomstolen. Institutet har inget att erinra mot dessa förslag till avgränsning av de nya bestämmelsernas tillämpningsområde.

Detta remissvar har beslutats av institutets styrelse och föredragits av utredaren/juristen Anna Rosenmüller Nordlander. Vid den slutliga handläggningen har också direktören Fredrik Malmberg och ställföreträdande direktören Charlotte Palmstierna deltagit.

För styrelsen,

Fredrik Malmberg
Direktör